

EL FESTÍN DE BABETTE

La pel·lícula *El festín de Babette* pot ser considerada un *clàssic* del cinema, entenent per *clàssic* tota obra que té un valor permanent, es tracti de literaruta, teatre, cinema, escultura, pintura o ciència. Com tota obra d'art, no té una lectura canònica, sinó que pot ser objecte de diverses interpretacions que es complementen. El filòsof Josep Ma. Esquirol diu que tota filosofia, a l'igual que tota peça musical, té una clau interpretativa. També la té *El festín de Babette*. I si bé és veritat que totes les lectures són legítimes, la més suggerent és la clau teològica o religiosa.

El director de la pel·lícula iuxtaposa dos tipus d'espiritualitat: la que es deriva de les persones bones que fan obres de caritat (representada per les dues filles del pastor) i la que es deriva de les persones que estimen i es donen a si mateixes (representada per Babette i el seu pare). No és cap casualitat que el tipus d'espiritualitat que representa la donació total estigui personificada en un artista, que és aquell que es dona totalment en el seu art, a diferència d'aquells que donen coses.

Tota la pel·lícula gira al voltant del sopar per commemorar el centenari del naixement del pare de les dues germanes, el pastor de la comunitat. Un sopar que recorda l'últim sopar de Jesús amb els seus deixebles, on també eren dotze. L'àpat serveix d'ocasió per iuxtaposar les dues espiritualitats de les que he parlat abans: la que representen les filles del pastor (que són luteranes, és a dir protestants) i la que representa Babette (que és papista, és a dir, catòlica). Babette es gasta tot el que havia guanyat a la loteria per preparar el sopar en memòria del pastor, enfront del raquitisme del botiguer que donava la cansalada rànica per fer la sopa dels necessitats. Les filles del pastor fan obres de caritat: donen coses. Babette ho dona tot, com l'artista a l'escenari, com Jesús a l'últim sopar, que es dona a si mateix. El qui fa caritat dona coses; el qui estima, es dona a si mateix. Deia R. Tagore que “qui vol fer el bé, truca a la porta; qui estima, la troba oberta”.

A banda de la figura de l'artista, hi ha també la figura del tinent húsar, un militar que ha aconseguit tots els honors, però que al final de la seva vida s'adona que tot és vanitat, i que tots els seus èxits no poden satisfer l'amor que sempre havia sentit per una de les filles del pastor. Tampoc l'altra filla no va correspondre a l'amor que li havia insinuat el pare de Babette, cantant d'òpera. Totes dues filles reflecteixen l'espiritualitat rànica i

interessada que els havia inculcar el pastor - manifestada en evitar tota complaença dels sentits - enfront de la generositat exhuberant de Babette.

Com l'artista, Babette dóna allò que ha rebut: el bitllet de loteria. Aquesta és una lògica diferent de la lògica de l'equivalència o de la retribució: donar perquè em donin. La lògica del do no és donar per rebre en retorn, sinó donar perquè m'ha estat donat. Potser pensem poc en què tot allò que nosaltres som ho hem rebut: la família, el món, els amics, etc. Les dues realitats bàsiques que ens constitueixen ens han estat donades: el cos i el llenguatge.

El sopar de Babette ha transformat els membres de la comunitat del pastor, perquè s'ha transformat la relació que hi havia entre ells. La celebració i el diàleg, si són autèntics, sempre són transformadors, perquè canvien la nostra mirada. Aquesta és la transformació que ha de propiciar tota obra d'art: canviar la nostra mirada sobre les coses i sobre les persones.

Al final Babette s'ha quedat sense res, perquè s'ha gastat tot el diner de la loteria en el sopar. Tanmateix, malgrat no tenir res, pronuncia una frase altament eloqüent: un artista mai no és pobre. Deia Michel de Montaigne, un filòsof francès del segle XVII, que mentre la pobresa material pot tenir solució, la pobresa espiritual no en té. Un artista pot ser pobre materialment, com de fet molts ho han estat, però no ho serà mai espiritualment, perquè sempre té coses per donar.

Josep Hereu